

نورلۇق يۈزدى

نۇركا دۇنياقارنىك ناسرافتارى آياسى مجموعه در

جلد : 1 — 21

مايس 1928
اون يىلدىن بېرى

صافى : 5 — 199

تورک معماریسندھ اخشاب ایشجیلکی

کثیرمشرودر . بو آثار فن انشآت نقطه نظرندن چوق مهم اولدینی کی بدیی قیمتی اعتباریلده ده پک یوکسکدر . بوکون عالی صنعت مکتبلرندھ دقتله اوقوتیلان قطع اخشاب فننک الک مهم اثرلری اجدادمن یوزلرجه سنه اول وجوده کثیرمشرودر . اشکال هندسیه دن ترک ابدن تزیناتک اخشاب اوزرینه طرز تطبیقنک کوزله نمونه لرینی تدقیق ایدنه نثر حیرتده قالرلر . عصرلرک ، حادثاتک چهره و فیرینی کوروش ، شدائد طبیعیه نک کونا کونیه کوکشمش اولان قبولر ، یجره قابقلری یوزلرجه اوفقی بارجه لردن مرکب اوللرینه رغماً فصل مشترکارنده جزئی برآچققلریله وجوده کله مشدر . اسکی صنعتکارلری برونز و مس اوزرینه تطبیق ایدلش اولان الک مشکلی اورنومانی عینی طرز و آهنگده سمرت آغاچلر اوزرینه ده ایشله مشلدر .

اخشاب اوزرینه یاپیلان بو تزینات داخلی معماریزده ده مهم بر موفقیت وجوده کثیر مشدر . باخصوص اقسام انشائییه نک وضعیت و خصوصیتی اعتباریلده تزیناتک محل تطبیقنده بو یوک بر اصابت موجوددر . اخشاب ایشلری دینی و بلیدی معماریزده موفقیتله تطبیق اولونمشدر . جاملرده کی منبرلر ، حجرابلر و عظم کرسیلری قرآن محفوظه لری ، رحله لر ، توربه لرده کی اخشاب لحدلر ، یارمقلقلر ، اسکی اولریزده مزین طسوانلر ، یجره قابقلری دولاب و اوطله قبولری ، صارققلر ، یئک و موم اسکمله لری ، چمره لر ، متکالر بومصنعتک قیمت و اهمیتی تثبیت ایدنه جک درجه ده کوزل و مبدولدر . شونی سویله بیلیرزکه بو اثرلردن الک اوفقی بر بارجه سی مثلاً باستون شکلنده یاپلش بر متکا و بونده کی تزینات بو یوک بر سالونک موبیله سنی وجوده کثیره بیلک ایچون صنعتکاره لازم اولان الهامی ویره بیلیر .

اسکی چمره لر و قاروققلردن آلنان فکرله الک مزین بر سالونک نه نازده لرلی قومپوزده ایدیله بیلیر . اساساً تورک تزیناتی بوکون بوتون دنیا طرفندن

تورک معماریسینک اخشاب ایشجیلکنده کوستردیکی موفقیت معماری هنرک نقصانسیز بر حالده بوکسلمسینی تأمین ایدنه بر مؤثر اولمشدر . معماری چرچیوه سی داخلنه کیره ن صنعتلری عینی درجه کماله واصل اولورلرسه آنجق اوزمان وجوده کلن اثر قصورسیز و بوتون معناسیله مکمل بر حالده ابداع ایدیله بیلیر . معماری ده قومپوزیسیون نه قدر مشکل ایسه ، بر بنا داخلنده کی تفرعات انشائییه نک یکدیگر یله آهنگدار بر صورتده اجتماعی ده اوقدر کوچدر . بر بنانک استیلی و مقصد تخصیص ایله تضاد تشکیل ایدنه اوفقی بر قسم او بنانک قیمت معماریسینی تقیص ایدنه بیلیر . بناء علیه معماری ده هیئت عمومییه سی اعتباریلده بر اثر تکمیل وجوده کله بیلیمسی ایچون تفرعات و تزیناتک یکدیگرینک کوزللیکنی انعام ایدنه جک بر حال و طرزده یاپللسی ایجاب ایدر .

ایشته تورک معماریسینک برر خارقه صنعت اولان آثار و آبداتنده الک زیاده بومشله یه دقت ایدلشدر و قومپوزیسیون اعتباریلده مکمل اولان بر بنانک تفرعاتنده کی ایشجیلکده او بنانک کوزللیکنی انعام ایدنه بیله جک بر اهتمام و مهارتله یاپلشدر .

اخشاب ایشجیلک تورک معماریسینک بدیی و ارانی آراسنده چوق قیمتدار برانجی در . بومصنعت بر چوق قملره آیرلشدر . او یماجیلیق ، قاربارتماجیلیق ، دوغرامه جیلیق ، صد فچیلک بو صنعتک قیمتدار برر شعبه سی در . بوشعبات صنعت بعضاً بر اثر اوزرنده مشترکاً چالیشمشدر . بوتک ایچون اسکی اخشاب ایشلرمن اوزرنده ایکی صنعتکارک اسمنده ده تصادف ایدیلیر . مثلاً بروسه ده یشیل توربه قیوسنده حاجی علی واحمد تبریزی اسملری وارددر . اساساً اسکی تورک صنعتلردن قسم اعظمینک بدیی بر قیمتی وارددر . بناء علیه بدیی قیمتی حائر اولان آثار اوزرنده مختلف متخصصلرک صرف مساعی ایتسی ده پک طبیعی در . اسکی تورک صنعتکارلری چپو یسیز و یکدیگرینه کچمه اخشاب انشآتده شایان دقت آثار وجوده

مظهر قبول اولان مهم بر صنعتدر . مدنى عالمك قيمتدار سالورلنده شرق كوشه سى ديه ياپدقلى نيشلرده حاكم اولان تورك ذوق بديعيسيدر . بوقيمتدار صنعتلر عرك اك اينجه برقىسى اولان اخشاب ايشچىلك سلچوقيلر زماننده چوق ترقى ايتمشدى . سلچوق جامع وتره لرى بوسنتمزك برل موزه سيدر .

اخشاب ايشچىلكم زده اك شايان دقت برنقطه ده اوزرنده صنعتكارك شخصيتك اوقونه بيلمه سيدر . اودورك صنعتكارلى وجوده كتيردلى اثرلر اوزرنده اينجه ره توشلر باعازلر و بايدر مازلردى . چليك قلمه آغاجك اوزرنده وجوده كتيردلى اثرلر صنعتكارك دوشونجه سى ، ترددىنى ، ذوقنى ارانه ايدن حسى برىازى اوله رق قايردى . سلچوقيلر زماننده بوكونه نظراً تكمل ايتمهش اولان فقط تريناتله چوق آتمكدار بر صورتده امتراج ايدم بيلن ابتدائى يازيلرك اك شايان دقتلى ده بوايمه ايشلر اوزرنده تدقيق اولونه بيلير . آنقره ده اخى شمس الدين توربه سنده كى اخشاب لحد ، علاء الدين جامنده كى منبر ، قونيه علاء الدين جامى منبرى ، آقشهرده سيد محمود حيرانى تره سنده كى لحد ودها برچوق اثرلرده بر اورنومان حالنده اولان بوكوزل يازيلرك ديكر تريناتله نه قدر كوزل امتراج ايتدى كورولمكده در برزمانلر سلچوقيلرك اك مزين اثرلرینه مالك اولان قونيه جامعلرنده پنجه قاياقلىرى ، مدخللر برر خارقه صنعت ايدى ، نه قدر يازيقدركه بونلر باقسىزاق يوزندن محو اولمش وچالتمشدر . علاء الدين جامهك پنجه قاياقلىرى ، مزين رحله لرى بوكون برلن موزه لرنده در . اجداد عرك كوزل صنعتلريله افتخار آنجق بزم حقمزدر . يالكرز صنعت دكل اسكى مدنيتمرك بوتون ادوارىي قدمه ، قدمه كوستره ن و تثبيت ايدن بو مدنيت وثيقه لرينك ضياعى چوق آجى بر حادثه در . وبوتخريبات وياغما بوكونده دوام ايتمكده در .

بايبلان تخريبات وياغمايه رغماً ينه آناطوليزك بعض كوشه لرى بوسنتم خزينه لرينه مالكدرك . آنقره ده بيله بر صنعتكار و بر آثار عتيقه متخصص سنه لرجه چاليشاجق درجه ده واسع ساحه و تدقيق ايدم جك نهايتسز آثار صنايع بوله بيلير . حتى آنقره ده صنايع نفيسه نقطه نظرندن اوقدر مهم اثرلر واردر كه ، بونلر درجه سنده آثاره يورد عرك باشقه طرفلرنده تصادف پك مشكلدر . كرپچ ديوارلرك چرچيو له ديكي اوله خزينه لر واردر كه ، بونلرك تدقيق صنعت بولومزى

كوستره جك قيمتلى ايشيقلرى ميدانه چيقاره جقدر . توركيه ده كى موزه لرك تورك آثار صنايع سى اعتباريله آوروپا موزه لرندن ضعيف قالماسى آجيقلى بر مسئله در . توركيه ده بعض ذواتك خصوصى قوللكسيونلر ينى كوردكجه آثار عتيقه خيرسزلفنك وسعتنه حيرته قاليورز . تا قوشلى قايقلرك كوكوته تريناتندن طونيك زده سلطان احمد جامهك برونز قاپلر ينه عائد روزه تلىر ينه ، يثيل جامهك چينلر ينه قدر اونه ده برى ده كوربيورز ؟

اويماجىلق واخشاب ايشچىلكى عثمانلى توركلرى زماننده ده چوق ترقى وانكشاف ايتمشدر . معمارى مرك دوره اعتلاسنده اسكى ساده اويمالر آراسنه صدف ، فيل ديشى ده كيرمشدر . اسكى اويماجىلق صنعتى شكل ورنك اعتباريله دها زنكبن ودها جاذب برحاله كلشدر . معمارسنان تورك صنعتك قيمتدار آبدلر ينى وجوده كتيريركن اخشاب ايشچىلك ده بومعظم اثرلرك كوزللكنى اتمام ايدن برقوت اولمشدى . عثمانلى تورك دورينك اخشاب ايشلرنده كسكى و قلمه ايشلر نى قايارتما ترينات قسما ترك ايدلمشدر . اشكال هندسيه نك خطوط عموميه سى قايارتما اوله رق يالمش آرلرنده كى اخشاب اقسام دوز اوله رق بر اقمش و بودوز . لكر اوزر ينه صدف و قيل ديشى ايله بعض ترينات واشكال قاقه اوله رق ايشلنمشدر . بودورك بين الملل نام آلمش اولان برچوق صنعتكارلى واردر . دالغچ احمد آغا ، محمد آغا كى . انشا آته تطبيق اولنان واخشاب و صدف ايشلرينك قيمتدار مبدعلىرى بوتون عالم مدنيت خرمتله ياد ايتمكده در . حاصلى تورك آرده قورائىنى بو سا حه ده ده نورلور بول آچمش وقوتلى رايستيل وجوده كتيرمشدر . بو اثرلى تدقيق ايدركن مهم بر مسئله قارشيسنده قاليورز . چوق واسع اولان يورد عرك هر طرفنه سرپلمش اولان بو آثارك تدقيق و محافظه سى پك مشكلدر . بيكلرجه كيلوق مزين مرصطاشلرك قولابلقه چالندى ساحه لرده طبيعى در كه بونلر محافظه ايتك ممكن دكلدر . اساساً آثار نفيسه مز بيله رك و بيلمه يه رك تخريب اولنمده در . مثلاً قيصرى ده كى خواند خاتون جامهكده كى مزين منبر كوزل اولسون دى يه (؟) هر سنه اوست اوسته بويانمشدر . منبرك اوزرنده كى ترينات حس اولنه ميه جق برحاله كلشدر . آنقره ده آرسلاخاناه جامهك چينلى منبرى ده و قتيله بادانه ايدلمشدى . عمارت جامهك قيمتدار قاقا چينلى مناره سى چينلر و كوزل طوغله لرى صيوا آلتنده

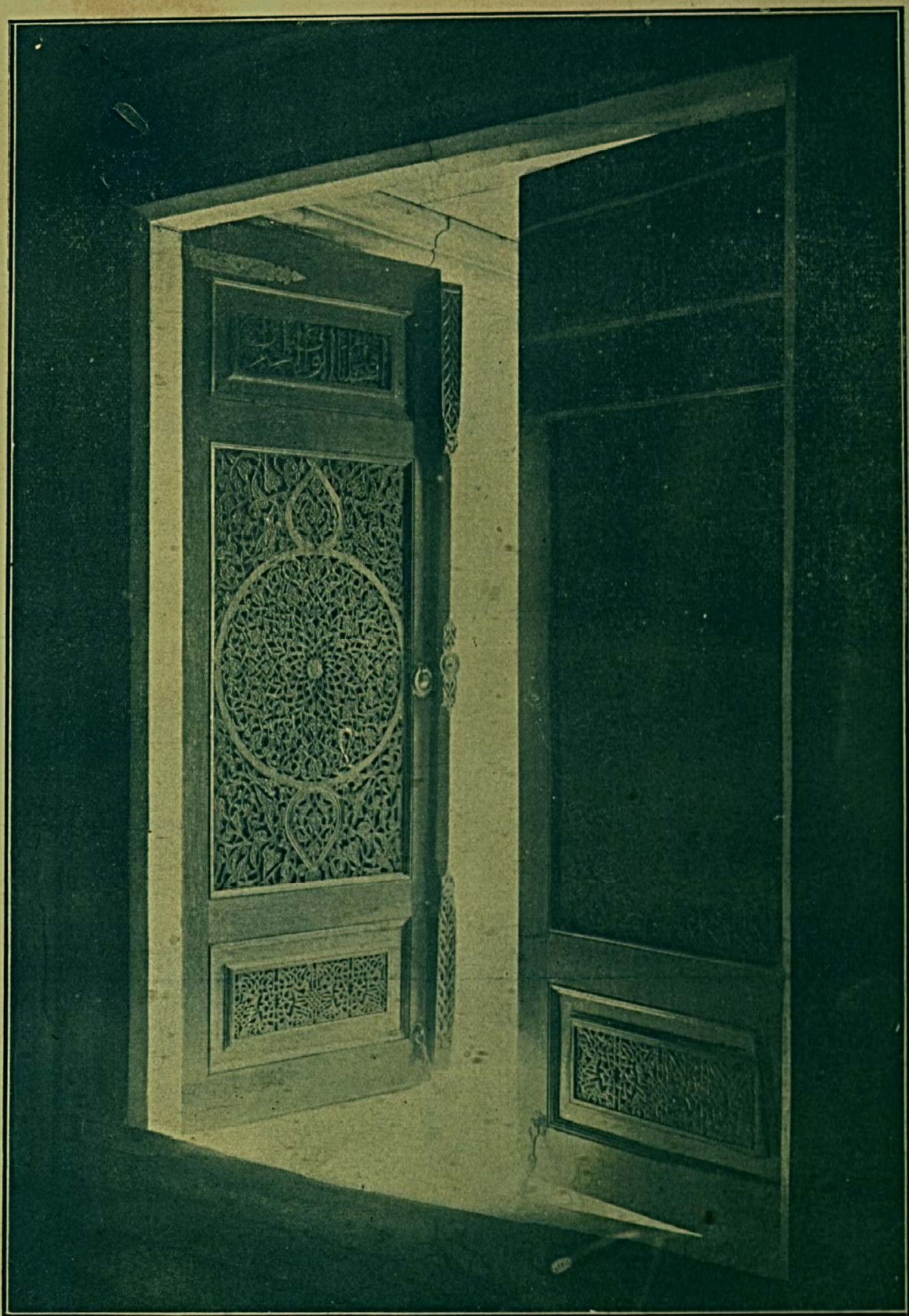
قالق شرطیله مکملاً صیوانمشدی ؟ بناءً علیه کرک
قصداً و کرک سائقه جهالتله یاپیلان بوتحریراتک اوکنه
ناصل کچمه لی در . بزجه بونلرک قابل نقل اولانلری
تمامیله طویلانهرق برموزه وجوده کثیرلمسی لزوی
واردر . کرچه تاریخ و آثار عتیقه نقطه نظرندن
هراثرک بولوندینی موقعده قالماسی ضرورتی واردر .
چونکه او اثرلر عصرلردنبری دوردینی گوشه لرده
دها صمیمی ودها قیمتداردر .

بونی تقدیر ایتکله برابر یاپیلان تخریبات قار -
شیسنده بو آثارک طویلانماسی لزوی واردر دیمکدن
باشقه چاره من بولامورز .

استانبول کبی بریرده سلطان احمد جامعنک
صوقل قسمنده کی مهرلرده تک بر کند ده میری
قالماق شرطیله بوتون ده میرلر سوکولمش چالتمشدر .
بو حال قارشیسنده هیچ اولازسه نقلی ممکن اولان

آثارک نقل ایدیلوب متین دیوارلر آراسنده تخریکار
الردن وقایه ایدلمسی ملی بروشیفه در . معماری منده
اولدوغی کبی بونک تفرعاتنده ده برین تدقیقات
یایق مجبوریننده بز . تورک معمارینک مودرن بر
حاله کلمسی بر احتیاجدر . بو احتیاجک چیزدیکی دائره
ایچنده بوتون صنعتلریمز عصری دوشونجه ایله قابل
تألیفدر . بوکون مدنیتک بوتون لوازمیله مجهز بر
حاله یورومک مجبورز . فقط بومدنیت بولونده هرملت
ادیاننده ، موسیقیسنده و عموم صنایع تقیه سنده
ملی بیلکلیرینی کوسترمکده در . مدنیت برکل حالتنده در .
فقط اصل بر اولان مدنیت دستورلرینی هرملت حرفی
وملی درجه لرینه کوره ایضاح و تفسیر ایتکده در .
بناءً علیه بزده اسکی معماری منری و کوزل صنعتلر .
یمزی حقیله تدقیق ایده جک اولورسه ق بوکونکی
مدنی دوشونجه نک روحه یقین و چوق قیمتدار
نیجه لر چیقاره بیلیرز .

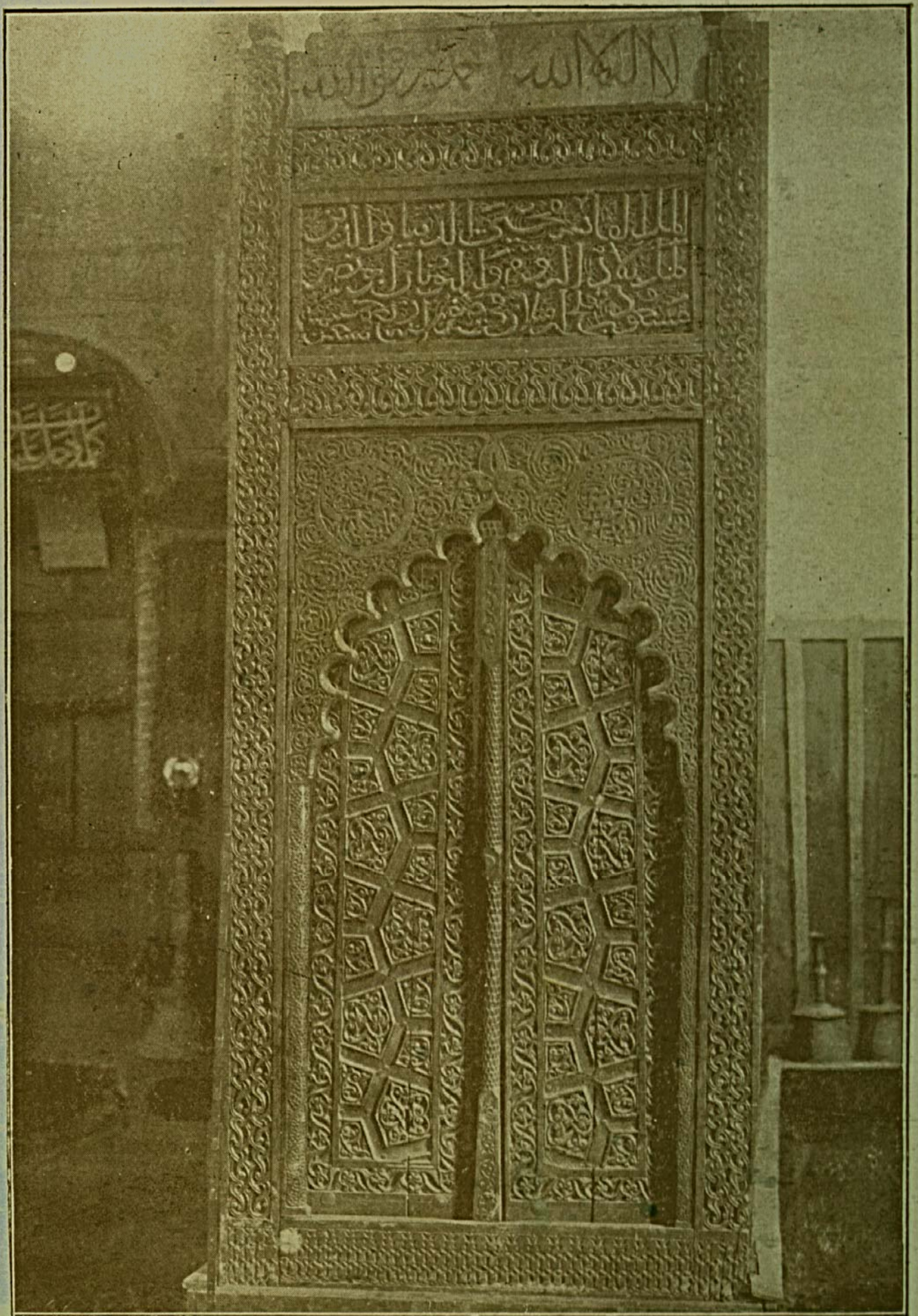

نجره قاپاغی

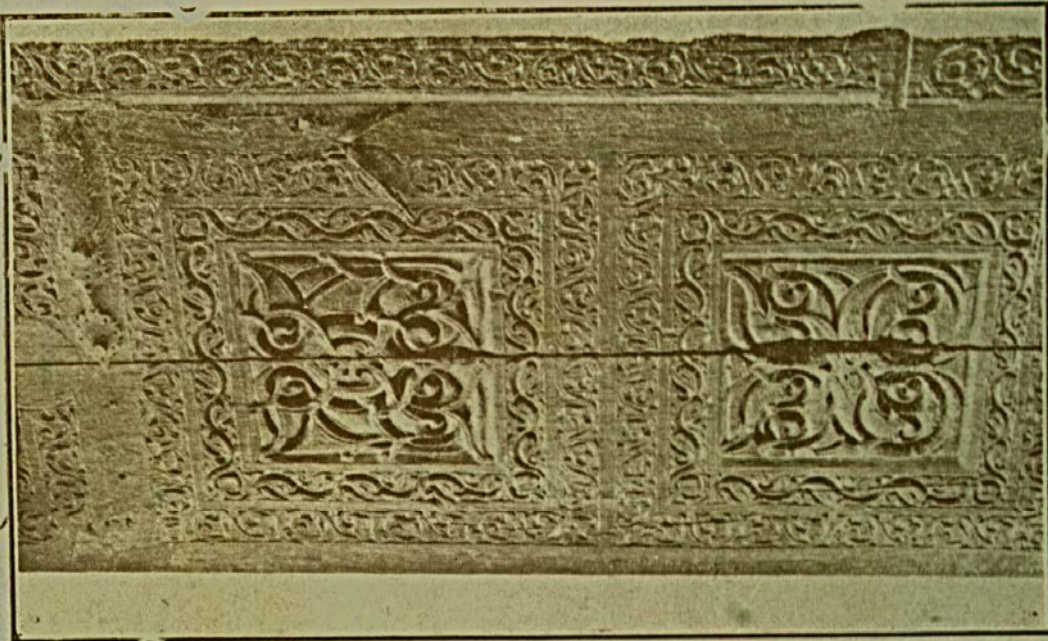
[بروسه ، یشیل جامع]

[معمار حکمت بکک قولکسونندن : اقتباس حق محفوظدور .]

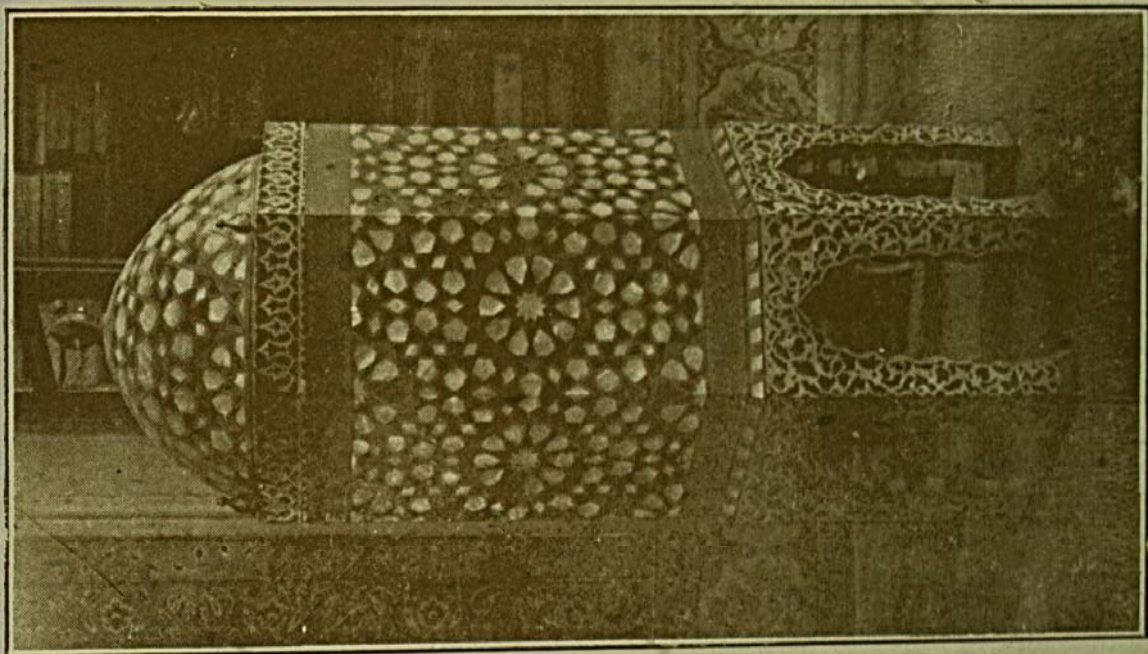
[" تورك معماريسي " مقاله سنه عائددر .]

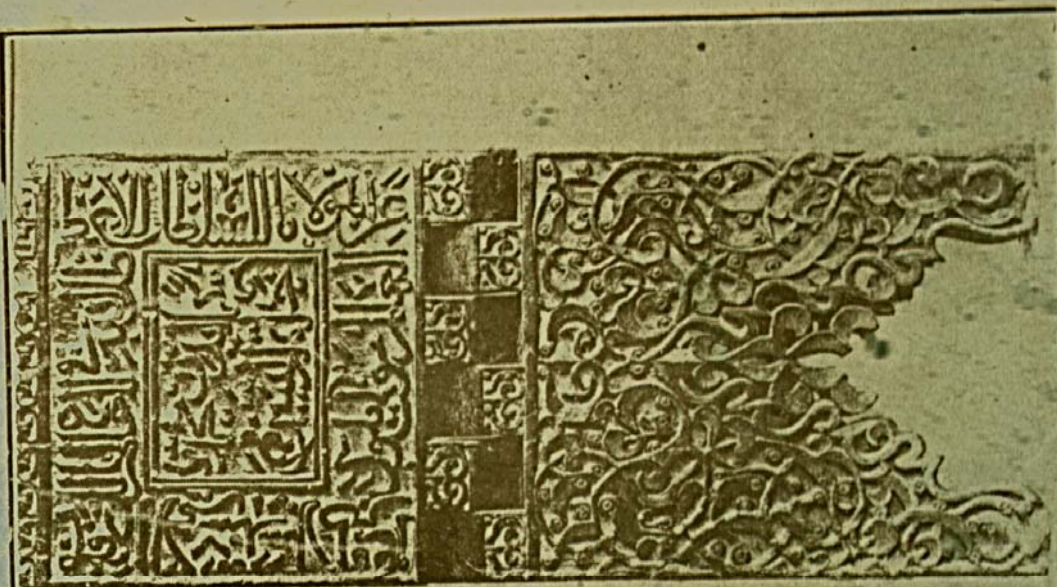
آنقرده علاءالدین جامعده کی اخشاب مزین منبر
[تورک معیاریسی مقالہسنہ عائدروہ]

نوبه ده علاء الدین جامی پتھرہ قانیلری
[الیوم براین موزمندہ در]
[معمار حکمت پتھ قوکیسیوندن]

[مورک معماریسی مقاله‌سره عائددر .]
[اوقاف موزه‌سنه‌سدر]
دالنج احمد آغانک صدق آیلراندن برغونه

قوتیہ علاء الدین جامعدہ کی مہرین رحلہ لرون
[اليوم برلین مورہ سندندر .]
[اقتباس حق محفوظادر .]